

Advies Zorginstituut Nederland in een geschil over de uitvoering van de zorgverzekering

De Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ) heeft op 22 april 2021 aan Zorginstituut Nederland (het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid, van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Verzoekster en verweerder hebben een geschil over de vergoeding van borstprothesen bij tubulaire/tubereuze borsten.

Bij de adviesaanvraag heeft de SKGZ een kopie van het dossier gestuurd. Het Zorginstituut brengt een voorlopig advies uit, dat nog aangepast kan worden als uit het verslag van de hoorzitting en/of aanvullende stukken nieuwe feiten of omstandigheden naar voren komen.

In artikel B.4.5 van de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak op plastische chirurgie omschreven. Dit komt overeen met de Zvw.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoekster aanspraak heeft op een verstrekking of een vergoeding op grond van de basisverzekering. Dit betekent dat het Zorginstituut twee vragen beantwoordt. Namelijk, of de zorg in geschil onderdeel is van het basispakket en vervolgens of verzoekster op deze zorg is aangewezen. Dit laatste is een medische beoordeling. Het Zorginstituut baseert het advies op de beschikbare informatie in het toegezonden dossier.

Het advies van het Zorginstituut kan geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Situatie van verzoekster

Bij verzoekster is er gedurende de borstvorming een asymmetrie van de borsten ontstaan. Daarbij zijn er pijnklachten van de borsten. Verzoekster is door de huisarts verwezen naar een plastisch chirurg, die haar vervolgens heeft verwezen naar een collega in een academisch ziekenhuis.

De behandelend plastisch chirurg heeft over verzoekster verklaard dat zij een onderontwikkelde borst heeft. Met name de linker borst laat een duidelijke achterstand in groei zien, waarbij een duidelijke asymmetrie van zeker twee cupmaten verschil te zien is. Daarbij is er sprake van een tubereuze borst (of wel tubulaire bost): graad 3 rechts en graad 2 links. De behandelend plastisch chirurg stelt dat dit als een aangeboren afwijking en een aantoonbare lichamelijke functiestoornis gezien moet worden, welke een duidelijk impact op het dagelijks functioneren van verzoekster heeft. Verder stelt hij dat het om aplasie van de borst gaat. Hoewel bij verzoekster de borst wel is aangelegd, is een groot deel van de borst, namelijk de hele onderpool, niet aangelegd. Hierdoor is sprake van misvorming van de borst. Om dit te verhelpen heeft de behandelend plastisch chirurg een aanvraag ingediend voor het inbrengen van borstprothesen. De plastisch chirurg heeft naar aanleiding van vragen van verweerder nog verklaard dat er (in tegenstelling wat in de brief van de advocaat van verzoekster wordt gesteld) geen kwaadaardigheid in de borst(en) van verzoekster is gevonden en er ook geen groter risico daarop bestaat dan bij andere vrouwen.

Verweerder heeft de aanvraag tot het plaatsen van borstprothesen afgewezen. Verweerder voert hierbij aan dat het plaatsen van borstprothesen alleen voor vergoeding in aanmerking komt na borstamputatie of bij agenesis/aplasie van de

borst. Daar is bij verzoekster geen sprake van. De aanwezigheid van een tubereuze borst en/of een asymmetrie zijn geen reden voor vergoeding, ook niet als sprake is van pijnklachten.

Juridisch kader

Bij plastische chirurgie en overige behandelingen van het uiterlijk gaat het voornamelijk om de aanwezigheid van aantoonbare lichamelijke functiestoornissen of verminking, zoals omschreven is in artikel 2.4, onder b, van het Besluit zorgverzekering (Bzv). In artikel 2.1 van de Regeling zorgverzekering (Rzv) is bepaald dat geen aanspraak bestaat op vergoeding van het operatief plaatsen en het operatief vervangen van een borstprothese, anders dan na een gehele of gedeeltelijke borstamputatie of bij agenesie of aplasie van de borst bij vrouwen en de daarmee vergelijkbare situatie bij een vastgestelde transseksualiteit.

VAV Werkwijzer

De wettelijke voorwaarden zijn verder uitgewerkt in de in de VAV Werkwijzer beoordeling behandelingen van plastisch-chirurgische aard.¹ Uit de werkwijzer blijkt dat vergoeding van het plaatsen van borstprothesen mogelijk is bij een verminking. Hieronder wordt verstaan:

- een primaire borstreconstructie na een amputatie **of**
- plaatsing aan de contralaterale zijde ter symmetrisatie in het kader van een borstreconstructie na een amputatie **of**
- agenesie/aplasie van de borst² bij vrouwen (en de daarmee vergelijkbare situatie bij man-vrouw transgenders³). In de literatuur zijn voor de begrippen agenesie en aplasie van de borst verschillende definities terug te vinden. Het Zorginstituut verstaat er in dit kader het volgende onder: het ontbreken van borstvorming bij de vrouw (unilateraal en bilateraal) dat het gevolg is van of geassocieerd wordt met een zeldzame genetische aandoening. In deze werkwijzer wordt dit vertaald in het geheel ontbreken van borstvorming bij de vrouw (unilateraal en bilateraal) door het niet aangelegd zijn of het niet tot ontwikkeling komen van de klierschijf.

Het Zorginstituut merkt in haar advies hierbij verder op dat voor man-vrouw transgenders het volledig ontbreken van borstvorming overeenkomstig de in het advies opgenomen voorwaarden zich bij deze groep vrijwel niet zal voordoen. Voor man-vrouw transgenders die niet aan deze criteria voldoen is eventueel vanaf voorjaar 2018 vergoeding mogelijk o.b.v. een subsidieregeling (VWS). Dit valt niet onder de Zvw en wordt hier niet besproken.

Voor de afbakening (t.o.v. andere indicaties) is van belang dat - in maat en getal - kan worden aangegeven wanneer sprake is van aplasie/agenesie van de borst. Het volgende kan daarvoor worden aangehouden:

- Afwezigheid van een inframammaire plooi⁴ **en**,

¹ VAV Werkwijzer beoordeling behandelingen van plastisch-chirurgische aard (2019), versie 20.0. Geraadpleegd via: <https://vavolksgezondheid.nl/werkwijzers-vagzvav/>

² Zie circulaire ZN-16-206 d.d. 14 december 2016

³ Zorginstituut Nederland, Advies uitbreiding basispakket Zvw met enkele behandelingen van plastisch-chirurgische aard en medisch noodzakelijke circumcisie, 31 maart 2016. Te raadplegen via: <https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/adviezen/2016/03/31/advies-uitbreiding-basispakket-zvw-met-enkele-behandelingen-van-plastisch-chirurgische-aard-en-medisch-noodzakelijke-circumcisie>

⁴ Afwezigheid van een inframammaire plooi houdt in: geen golving/rimpel onder de borst, dan wel het compleet recht doorlopen van de huid op de thorax ter hoogte van de borsten.

- Klierweefsel van minder dan 1 cm dikte, aangetoond door middel van een echo, te meten bij het gedeelte met de grootste diameter. Bij voorkeur wordt de patiënt in liggende positie onderzocht. De hand van de patiënt ligt zo mogelijk aan de kant van de onderzochte borst onder het hoofd.

Er is geen vergoeding mogelijk bij:

- asymmetrie van de borsten (uitzondering: bij een status na borstamputatie ongeacht de mate van asymmetrie)
- hypoplasie van de borsten
- plaatsing om cosmetische redenen

Psychische klachten

Psychische klachten kunnen geen aanspraak geven op vergoeding. Vergoeding kan alleen plaatsvinden wanneer er sprake is van een 'lichamelijke functiestoornis'. Psychische klachten zijn daarmee uitgesloten door de wetgever als grond voor vergoeding vanuit de Zvw.

Beoordeling

De informatie in het dossier is medisch en juridisch beoordeeld.

In het dossier zijn foto's van voldoende kwaliteit bijgevoegd.

Zoals beschreven in het juridisch kader bestaat er vanuit de basisverzekering geen aanspraak op vergoeding op het plaatsen van borstprothesen (expliciet uitgesloten), anders dan na een gehele of gedeeltelijke borstamputatie of bij agenesie of aplasie van de borst bij vrouwen en de daarmee vergelijkbare situatie bij een vastgestelde transseksualiteit. Bij verzoekster is geen sprake van één van de genoemde uitzonderingen op deze uitsluiting. Uit de beschikbare informatie in het dossier blijkt niet dat sprake is van aplasie van de borst zoals omschreven is in de VAV-werkwijzer: er is duidelijk borstgroei zichtbaar bij verzoekster op de beschikbare foto's.

Dat de uitsluiting van artikel 2.1 Rzv tevens geldt voor tubulaire borsten is in meerdere rapporten van het Zorginstituut terug te vinden. In het rapport 'Advies uitbreiding basispakket Zvw met enkele behandelingen van plastisch-chirurgische aard en medisch-noodzakelijke circumcisie' uit 2016⁵ is het volgende opgenomen: *"Voor andere misvormingen van de borst (zoals bijvoorbeeld tubulaire borsten), waarbij ook sprake kan zijn van een grote afwijking van het normale, vrouwelijke beeld, hebben partijen geen mogelijkheid gezien om (op korte termijn) tot een eenduidige afbakening te komen. Dat onderwerp heeft men dan ook niet in de voorstellen betrokken. Men heeft wel aangegeven daarover in de loop van de tijd verder te gaan praten."*

Dit wordt nogmaals herhaald in het rapport 'Herziening hoofdstuk 4 (aangepaste voorwaarden) - standpunt autologe vettransplantatie bij partiële defecten van de borst' uit 2018: *"Het plaatsen van borstprothesen (alloplastische*

⁵ Zorginstituut Nederland. Advies uitbreiding basispakket Zvw met enkele behandelingen van plastisch-chirurgische aard en medisch-noodzakelijke circumcisie. Diemen: Zorginstituut Nederland, 31 maart 2016. <https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/adviezen/2016/03/31/advies-uitbreiding-basispakket-zvw-met-enkele-behandelingen-van-plastisch-chirurgische-aard-en-medisch-noodzakelijke-circumcisie>

borstreconstructie) bij het Poiandsyndroom, tubulaire borsten, unilaterale borst hypoplasie en micromastie vallen niet onder de basisverzekering (hiervoor geldt een expliciete uitsluiting).⁶

Conclusie

Op basis van de beschikbare informatie in het dossier kan geconcludeerd worden dat verzoekster geen aanspraak kan maken op vergoeding van het plaatsen van borstprothesen ten laste van de basisverzekering. Het plaatsen van borstprothesen komt alleen voor vergoeding in aanmerking indien sprake is van een gehele of gedeeltelijke borstamputatie of agenesie of aplasie van de borst. Dit is bij verzoekster niet het geval.

Het advies

Het Zorginstituut adviseert op basis van de beschikbare informatie in het dossier het volgende:

Verzoekster voldoet niet aan de voorwaarden voor vergoeding van het plaatsen van borstprothese ten laste van de basisverzekering. Het plaatsen van borstprothesen bij tubulaire/tubereuze borsten maakt geen onderdeel uit van het basispakket.

⁶ Zorginstituut Nederland. Herziening hoofdstuk 4 (aangepaste voorwaarden) - standpunt autologe vettransplantatie bij partiële defecten van de borst. Diemen: Zorginstituut Nederland, 1 augustus 2018. <https://www.zorginstituutnederland.nl/binaries/zinl/documenten/standpunten/2018/08/01/autologe-vettransplantatie-lipofilling-bij-partiele-defecten-van-de-borst/Standpunt+autologe+vettransplantatie+bij+partiele+defecten+van+de+borst+-+aangepaste+voorwaarden+-+1+augustus+2018.pdf>